

УДК 008:316.77:327**DOI: 10.31866/2617-796X.4.2.2021.247493****Костиця Інна,**

*доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних відносин,
Київський національний університет культури і мистецтв,
Київ, Україна
prorectorknukim@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2654-8472>*

Шевченко Марина,

*кандидат культурології,
доцент кафедри міжнародних відносин,
Київський національний університет культури і мистецтв,
Київ, Україна
ua.kiev.marina@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0960-513X>*

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Мета дослідження – виявити особливості діалогу культур в умовах глобальної комунікації та інформаційної революції, розкрити зміни принципу діалогу культур у нових умовах і показати вплив культури на сучасні міжнародні відносини.

Методи дослідження. Аналітичний метод дослідження, який базується на методах аналізу та синтезу, використано задля розкриття самої сутності діалогу та розкриття його як універсального методу дослідження не лише особистості, а й культури, коли культурна основа перетворює діалог на потребу повсякденного буття людей.

Наукова новизна. Виявлено особливості діалогу як основи міжкультурної взаємодії в умовах сучасності. Розкрито та проаналізовано поняття «діалогу» та «дискусії», а також «внутрішньоособистісного діалогу» у свідомості кожної людини, де наявні дві різні позиції.

Висновки. У дослідженні проаналізовано нові підходи до принципу діалогу культур для міжкультурної взаємодії, а також обставини, за яких культура в періоди кризи поновому шукає свою парадигму. Показано, що сучасна культура вступає в діалог лише як цілісність, що характеризується єдністю смислів, їх довершеністю та визначеністю. Підкреслено, що кожна окрема культура вступає в діалог у власній неповторній манері. Доведено, що культура не може існувати поза вічним пошуком Іншого, порівнянням і зіставленням з ним. Досліджено потребу міжкультурної комунікації для ефективної розбудови сучасних міжнародних відносин на основі взаємоповаги й толерантності.

Ключові слова: діалог культур; глобальна комунікація; мультикультуралізм; інформаційна революція; міжнародні відносини.

Вступ. Діалог культур – це складний феномен, який базується на двох фундаментальних поняттях «діалог» і «культура». Зрозуміло, інтерпретація кожного з цих понять може бути різною. У нових умовах глобальної комунікації та інформаційної революції ці поняття втрачають свій початковий зміст, стають більш гнучкими й відкритими як у теоретичному, так і в практичному вимірі. Пов'язано це з трансдисциплінарним методологічним поворотом, який відкрив можливості до небаченого раніше синтезу гуманітарних і природничих наук та виявив додаткові смисли й ідеї, які дають змогу говорити про переосмислення діалогу культур.

Міжкультурна комунікація актуальна й для сучасних міжнародних відносин, оскільки діалог не тільки передбачає розуміння позиції іншого боку, що має власні культурні традиції та досвід, а й скерований проти монологічності класичного визначення культури. Саме «правильне» розуміння Іншого як суб'єкта (в умовах глобальної комунікації) лежить в основі ідеї діалогу.

Результати дослідження. Дослідження діалогу подано в працях М. Бахтіна, М. Бубера, В. Біблера, Г. Гадамера, М. Гайдеггера, Е. Гуссерля, Е. Левінаса, М. Мерло-Понті, Ф. Розенцвейга, О. Розеншток-Хюсі, Р. Рорті, Ж.-П. Сартра, Е. Фромма, К. Ясперса та багатьох інших. Зокрема, звертаючись до історії філософії, феноменолог Е. Гуссерль (2002, с.134-149), вивчаючи трансцендентальну суб'єктивність, так і не поєднав відчуття та почуття іншого з критеріями верифікованості. Р. Карнап (1959) використовував біхевіоризм, вважаючи, що прийняття або відмова від мовних форм у будь-якій галузі знання зрештою буде вирішуватися ефективністю їх як інструментів відносно досягнутих результатів і необхідних зусиль. Тому необхідна свобода вживати будь-яку форму висловлювання, яка є корисною. Гайдеггер дійшов висновку, що кожне особистісне буття містить вроджену здібність розуміти Іншого (Семенова, 2003). Така здібність, за Л. Вітгенштайном (1995, с.92), доповнюється словесними вираженнями: «Слова певної мови дають назви предметам, речення є сполученнями таких назв [...], і кожне слово має значення. Це значення підпорядковане слову. Воно є предметом, за який відповідає слово». Е. Левінас вважав, що ейдетична форма діалогу є ситуацією, що передує не лише суб'єкту, а й діалогу в його онтологічному сенсі. Проблему діалогу він розглядав у контексті стану визнання авторитету Іншого та появи почуття відповідальності за нього (Голик ред., 2006). Однак запровадження в сучасне мислення філософії діалогу означатиме відмову від фундаменталізму та її розуміння як соціальної критики. З цієї позиції стає очевидним обґрунтування міжкультурної комунікації на основі мультикультурного діалогу. Наголосимо, що здійснення діалогу в міжкультурній комунікації відбувається як у часі, так і в просторі. Діалог культур – це зустріч з іншими культурами, образами, світосприйняттям, часом, адже різні культури мають власні моделі часу, що доповнюють одна одну. Результатом такої діяльності стає більш адекватна оцінка сучасного стану речей, формування нових смислів і прагнень.

Е. Левінас виділяє три типи діалогу:

1. Інтеграційний (позитивний) – діалог, в якому діалогіст повністю усуває точку зору іншого. У такому діалозі задоволення отримує тільки один.

2. Ідентифікаційний (негативний) – діалог, в якому співрозмовники заперечують погляди одне одного. У такому діалозі задоволення не отримує ніхто.

3. Синтетичний (символічний) – діалог, спрямований на пошук істини, що примирює обидва погляди (Голик ред., 2006, с.160).

У процесі глобалізації, особливістю якої є посилення зв'язків між світовими культурами, особливої ваги набувають форми соціокультурної взаємодії. У цьому контексті важливим стає пошук відповідності між різними семантичними структурами або ж з'ясування неможливості такого узгодження. Міжкультурний діалог також сприяє зменшенню напруження або конфронтації між суб'єктами взаємодії та є засобом пошуку консенсусу. Посилення інтеграції та взаємовпливу є ледь чи не найхарактернішою рисою сучасного розвитку світової спільноти.

Сучасний поступ людства свідчить про співіснування протилежних уявлень про розвиток світової культури. З одного боку, це розуміння унікальності та багатогранності різноманітних культур, їхньої цінності та рівноправності, а з іншого – думка про «начало», яке на основі інтеграції забезпечувало б культурну єдність людства в цілому. Таку основу, що принципово уможлиблює міжкультурну взаємодію, знаходимо в поглядах Л. Карсавіна (2007, с.97-98). Він визначає основою «духовно-душевну діяльність людства», яка позбавлена «просторової розрізненості», іманентно містить елементи загальної єдності та втрачає будь-які обмеження у «вищій сфері духовності». Розглядаючи культуру та її складові як незалежні суб'єкти, Л. Карсавін говорить про діалогічність культур, оскільки всі вони спроможні досягнути сутність Іншого.

М. Бахтін вважав діалог універсальним методом дослідження не лише особистості, а й культури, оскільки без нього неможливе повсякденне життя людини. Основні положення методології М. Бахтіна (1986, с.7) полягають у необхідності відштовхуватися від цілісного розуміння культури та враховувати її специфіку, застосовувати комплексний підхід протягом вивчення сутності культури, враховувати аксіологічну складову різних культурних процесів та орієнтуватися на гуманістичні цінності під час оцінки вчинку, прагнути пізнати внутрішній світ феномену культури за допомогою діалогу з ціннісно-значущим текстом.

Важливі міркування щодо сутності діалогу культур висловлює відомий філософ В. Лекторський:

«По-перше, культура як ціле не може практикувати діалог. “Діалог культур” – метафора. Тільки окремі люди, групи, спільноти, інститути можуть брати участь в діалозі. По-друге, діалог зазвичай ведеться не з приводу системи культурних цінностей. Останні конституують культурні ідентичності і у зв'язку з цим – особисті ідентичності людей, що належать тій чи тій культурі. Неможливий діалог з приводу релігійних догматів, які можуть бути пов'язані з виділеними культурними цінностями (якщо та чи та релігія допускає можливість критичного обговорення власних догматів з боку іншої релігії, вона саморуйнується). Тому міжкультурний діалог можливий і плідний саме в контексті розв'язання певних практичних проблем: у зв'язку з розумінням проблем засобами їх розв'язання з точки зору різних способів осмислення ситуації і дії в межах різних культур». (Лекторський, 2011, с.96)

Плідний діалог завжди конкретний, практико-орієнтований, не терпить догматичного підходу і єдиного погляду на те чи те питання.

Варто також розмежовувати поняття «діалогу» та «дискусії». Так, В. Малахов у передмові «Філософія діалогу» Яна Клочовського зазначив:

«Слово “діалог” походить від грецького dialogos, що означає “поділений” або “поширений” логос – смисл, що переходить межі індивідуальних свідомостей і стає спільним надбанням учасників його обговорення. Тож прошу звернути увагу: діалог як такий жодним чином не зводиться до дискусії. Вільна дискусія, безперечно, являє собою невід’ємний елемент повноцінного наукового і громадського життя; за своєю суттю вона є своєрідним інтелектуальним двобоєм: кожен з учасників дискусії прагне утвердити власну точку зору як єдино правильну й продемонструвати неспроможність точки зору свого опонента. Невипадково в основі терміна “дискусія” – латинське дієслово discutio, що означає “трощу”, “розбиваю”, “руйную». (Малахов, 2013)

Таким чином будь-яка інша комунікація, окрім діалогу, не може бути продуктивною основою для побудови ефективної міжкультурної взаємодії.

Діалог є найвищою формою спілкування, а визначальними його ознаками О. Петроє вважає такі:

- наявність мети діалогу;
- спрямованість на знаходження істини;
- істина є однаковою цінністю для всіх учасників діалогу;
- суб’єкт-суб’єктний характер;
- рівноправність учасників;
- толерантність та відповідальність;
- обмін сутнісними поняттями його учасників;
- народження нового сенсу в позиціях учасників діалогу;
- прагнення конструктивного результату – досягнення взаєморозуміння та раціональної взаємодії у сфері комунікативної і практичної діяльності;
- вимірюваність результату діалогу (Петроє, 2011, с.8).

Виділимо основні види діалогу як способу міжкультурної комунікації.

Внутрішній діалог розгортається всередині самої культури, до складу якої входять дві та більше субкультур, що відчують потребу у взаємовідносинах. М. Бахтін та В. Біблер довели, що діалог може здійснюватися не тільки між різними соціальними суб’єктами, а й тривати також і всередині кожного соціального суб’єкта, у тому числі й у свідомості кожної людини, де наявні дві різні позиції. «Інша» свідомість виникає внаслідок засвоєння норм культури, частина яких приймається та стає «її власними», фрагментом власного «Я» людини, а частина відкидається та закріплюється у свідомості як «чуже» (Бахтін, 1986, с.282).

Зовнішній діалог здійснюється на межі з іншим культурним смислом. М. Бахтін наголошує:

«Ми ставимо іншій культурі запитання, які вона сама собі не ставила, ми шукаємо у ній відповіді, й чужа культура відповідає нам, відкриваючи перед нами свої нові сторони, нові смислові глибини. Без своїх запитань неможливо творчо зрозуміти нічого інакшого та чужого. При такій діалогічній зустрічі культур вони

не зливаються та не змішуються, кожна зберігає свою єдність та відкриту цілісність, але вони взаємозбагачуються». (Бахтин, 1986, с.354)

З позиції соціосинергетичної методології діалог може бути як міжособистісний, так і міжкультурний; має на меті подолання деструкції, ентропії та мінімізує можливості соціальних катастроф. Із цього боку бачимо інші варіанти, що реалізуються у вигляді діалогу та підкреслюють структурне уподібнення соціокультурної реальності. С. Терепищій зазначає:

«Боротьба інновації з традицією є однією з головних рушійних сил історії, причому не лише в рамках соціоекономічного буття людства, а й у сфері його культурного розвитку. Зміна ідеалів, цінностей, смислів існування членів суспільства продиктована як зовнішньою, так і внутрішньою необхідністю соціуму. З одного боку, поштовхом до новоутворень на фоні ортодоксальності минулого слугують кількісні показники – ріст населення, вікові зміни окремих держав, тривалість життя та смертність, а з іншого – і внутрішні необхідності – ріст масштабів світової комунікації, мультикультуралізм, падіння релігійних та соціальних догм, виникнення та трансформація феномену моди та “потоковості” актуального тощо». (Терепищій, 2014, с.319)

Діалог неможливо завершити, він відбувається постійно не лише між культурами, державами та людьми, а й навіть всередині однієї особи. Його структура проявляється на всіх рівнях соціального буття: суб’єкти, предмет діалогу, простір діалогу та взаємозв’язки між ними, а його сутність незмінна з часу людської цивілізації. Він містить водночас потенціал упорядкованості та хаосу, що дає змогу соціальній системі, яка перебуває в такій взаємодії, бути в стані стабільного розвитку. Суб’єкти діалогу завжди рівноправні, тому характерною ознакою є його децентричність.

У контексті міжкультурного діалогу важливим є поняття «культурний ландшафт». Зокрема, український дослідник Г. Денисик виділив такі загальні ознаки культурного ландшафту:

- культурний ландшафт не тотожний природному (автор відкидає спроби зарахування натуральних ландшафтів до культурних);
- культурний ландшафт не тотожний антропогенному, а є лише складовою останнього;
- культурний ландшафт не може розвиватися самостійно без втручання людини, яка може його розвиток свідомо програмувати;
- занедбані культурні ландшафти є «акультурними» і не можуть вважатися культурними. (Денисик ред., 2010, с.3)

В епоху глобалізації культурний ландшафт продовжує змінюватися, особливо в сучасному європейському просторі, де відбувається активний наступ зовнішніх «гостьових» культур на внутрішню культуру, «культуру-господаря». Н. Грант наголошує:

«Це природно, що система освіти відображає норми суспільства приймача, у межах якого меншини повинні функціонувати, а тому потрібно переймати достатньо мовних елементів та звичаїв, щоб мати можливість отримати певний статус. Для них питання полягає у ступені необхідної адаптації та тій мірі, в якій їх

власна культура може бути збережена. Для шкіл та інших закладів освіти питання полягає в тому, наскільки вони можуть або повинні брати до уваги культурні відмінності, скільки відмінностей вони можуть прийняти, і чи повинні вони прагнути асимілювати меншини або заохочувати їх зберігати і розвивати свою власну культуру, або щось посереднє». (Grant, 1997, с.24)

Як бачимо, саме освіта є однією з найважливіших сфер, де відбувається діалог культур.

Відомий дослідник М. Керной пише:

«Глобалізація штовхає держави-нації усе більше зосереджуватися на якості стимуляторів економічного зростання для своїх національних економік, аніж на якості захисників національної ідентичності або національного проєкту. “Проєкт” нації-держави, як правило, стає зосередженим в основному на підвищення та збільшення сукупної матеріальної вигоди, вимірної на національному рівні, в той час як набагато менше уваги приділяється просуванню “рівного ставлення” серед різних етнічних груп, що проживають у межах національних кордонів або між регіонами. Усе частіше держава переступає право місцевих та регіональних влад і все менше й менше здатна до вирівнювання інтересів різних ідентичностей, представлених у державах» (Carpo, 1999, с.20).

У сучасних умовах слід чітко розмежовувати інтернаціоналізм ідеології СРСР, який дістався Україні у спадок від радянського минулого, та сучасний європейський діалог культур. К. Грант зазначає: «У Радянському Союзі етнічна освіта і популяризація народних культур були протиположними до так званої російській “буржуазній культурі”» (Carl and Agostino eds., 2011, p.70). Водночас ідеологія більшовиків була направлена на створення прогресивної «пролетарської», а пізніше – «радянської» культури, на відміну від відсталого «буржуазної» культури. Протягом останніх років існування СРСР «влада Радянського Союзу, що поступово розпадалася, намагалася ігнорувати культурне різноманіття, замінивши попередню спільність комуністичної ідеології ідеєю культурної єдності всіх слов'ян (на противагу західній і мусульманській культурам), як наслідок, у війнах, які вони вели в Чечні та Афганістані, з'явився простір для появи культурних конфліктів» (Carl and Agostino eds., 2011, p.71). Натомість у сучасному світі культура зосереджується на формуванні загального комфортного середовища, продовжуючи розвивати самобутню культуру окремих етносів, народів, яка водночас відкрита глобальному світу.

Що ж потрібно, щоб діалог культур перейшов зі сфери теорій і концептів у реальне життя? Відповідь на це питання вимагає окремого дослідження. В. Лекторський вказує:

«Для того щоб міжкультурний діалог став можливий, необхідно дотримуватися певних умов. Передусім це визнання всіма його учасниками певних загальних меж, загального простору діалогу. В іншому разі різні культури стають непорівнянними, а їх попередники не здатні зрозуміти одне одного, бо не в стані спиратися на загальні передумови. Такі загальні межі наявні в окремих країнах у вигляді їх конституцій і правових систем, а в масштабі світу – у вигляді Всесвітньої декларації прав людини і системи міжнародного права. Проблема в тому, що в системі міжнародного права є чимало прогалин, що заважають врегулюванню

низки проблем, які виникають сьогодні у світі. Так, у Всесвітній декларації є протиріччя (наприклад, між правом індивіда й групи людей на свободу пересування та правом культур на власні захист і збереження). Інша умова можливості міжкультурного діалогу – переконаність у його плідності, тобто установка на необхідність розширення способів розуміння світу й людини, на важливість виходу за межі власної культурної обмеженості й водночас визнання рівної участі партнерів у діалозі. Але і друга умова міжкультурного діалогу сьогодні в більшості випадків відсутня. Замість цього роблять спроби нав'язати ту чи ту систему культурних цінностей усім іншим у поєднанні з лицемірними посиланнями на мультикультуралізм». (Лекторский, 2011, с.97)

Дійсно, без установки на рівність і повагу одне до одного про діалог говорити складно. Але російський автор не сприймає європейські цінності, серед яких якраз і присутній діалог, називаючи їх лицемірними. Це має парадоксальний вигляд, але, закликаючи до діалогу, терпимості та рівності партнерів, автор наперед звинувачує одну зі сторін у «нав'язуванні» своєї системи цінностей і в такий спосіб суперечить сам собі.

Висновки. Основним принципом міжкультурної взаємодії та комунікації в добу глобалізації є діалог культур. Сучасна культура може вступати в діалог лише на основі рівноправності, маючи власну унікальність та самоцінність. Культура та її складові є незалежним суб'єктом, що водночас готовий досягнути сутність Іншого. Навіть у кризові періоди культура продовжує здійснювати пошук Іншого у власній неповторній манері. Потреба міжкультурної комунікації, знаходження в ній свого відображення та, навпаки, пошук її відображення в собі становлять глибоку істотну потребу кожної культури. Наголосимо, що в діалозі можуть брати участь лише окремі люди, групи, спільноти, інститути, тому діалог культур – метафора, а міжкультурний діалог можливий у контексті розв'язання певних практичних проблем. Наприклад, в освіті – однієї з найважливіших сфер, де відбувається діалог культур.

На сьогодні очевидно, що діалог культур за своєю природою є універсальним чинником побудови миру та розвитку ефективних і рівноправних міжнародних відносин. Це обумовлено, з одного боку, прагненням кожної культури відкриватися новому, збагачуватися й розвиватися для майбутнього, а з іншого – потребою формування толерантного та мирного міжнародного порядку. Виконання цих вимог робить діалог культур принципово важливим для сучасного світу, який «роздирають» різні конфлікти.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бахтин, М., 1986. *Естетика словесного творчества*. Москва: Искусство.
- Вітгенштайн, Л., 1995. *Tractatus Logico-Philosophicus*; Філософські дослідження. Переклад Є. Попович. Київ: Основи.

- Голик, Н.В., ред., 2006. *Левинас: путь к Другому*. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургского университета.
- Гуссерль, Е., 2002. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії. *Філософська думка*, 3, с.134-149.
- Денисик, Г.І., ред., 2010. *Культурний ландшафт: теорія і практика*. Вінниця: Едельвейс і К.
- Карнап, Р., 1959. Эмпиризм, семантика и онтология. В: *Значение и необходимость*. Исследование по семантике и модальной логике. Перевод Н.В. Воробьева. Москва, [online] Доступно: <<https://kph.ffs.npu.edu.ua/e-book/clasik/data/carnap/02.html>> [Дата обращения 21 ноября 2021].
- Карсавин, Л., 2007. *Философия истории*. Москва: АСТ.
- Лекторский, В.А., 2011. Мультикультурализм и диалог культур. В: *Диалог культур в условиях глобализации*. XI Международные Лихачевские научные чтения. Санкт-Петербург, Россия, [online] 12-13 мая 2011 г. Санкт-Петербург: СПбГУП, Доступно: <http://www.lihachev.ru/pic/site/files/lihcht/2011_Sbornik/Tom_1/000_Plenarnoe/026_LektorskijVA.pdf/> [Дата обращения 21 ноября 2021].
- Малахов, В., 2013. *Декілька слів про діалог та філософію діалогу*. Переклад з польської К. Рассудіної. Київ: Дух і Літера.
- Петроє, О.М., 2011. Поняття “діалог” у термінологічній традиції зарубіжної та вітчизняної наукової думки. *Державне управління: теорія та практика*, 2, с.1-10.
- Семенова, В.Н., 2003. Феноменология – это Гуссерль и Хайдеггер. В: А.А. Грицанов, ред. *Новейший философский словарь*. 3-е изд. Минск: Книжный Дом.
- Терепищій, С.О., 2014. Провідні вектори інтернаціональних змін в структурі сучасного університету: опозиція культури та виробництва. *Гілея*, 91, с.319-323.
- Carl, A. and Agostino, P. eds., 2011. *Intercultural and Multicultural Education: Enhancing Global Interconnectedness*. New York : Routledge.
- Carnoy, M., 1999. *Globalization and educational reform: what planners need to know*. Paris: UNESCO.
- Grant, N., 1997. Some Problems of Identity and Education: A Comparative Examination of Multicultural Education. *Comparative Education*, 33 (1), pp.9-28.

REFERENCES

- Bakhtin, M., 1986. *Estetika slovesnogo tvorchestva* [Aesthetics of verbal creativity]. Moscow: Iskusstvo.
- Carl, A. and Agostino, P. eds., 2011. *Intercultural and Multicultural Education: Enhancing Global Interconnectedness*. New York : Routledge.
- Carnoy, M., 1999. *Globalization and educational reform: what planners need to know*. Paris: UNESCO.
- Denysyk, H.I., ed., 2010. *Kulturnyi landschaft: teoriia i praktyka* [Cultural landscape: theory and practice]. Vinnytsia: Edelweis i K.
- Golik, N.V., ed., 2006. *Levinas: put k Drugomu* [Levinas: the path to the Other]. St. Petersburg: Sankt-Peterburgskogo universiteta.
- Grant, N., 1997. Some Problems of Identity and Education: A Comparative Examination of Multicultural Education. *Comparative Education*, 33 (1), pp.9-28.

- Husserl, E., 2002. Kryza yevropeiskykh nauk i transtsendentalna fenomenolohiia [The crisis of European science and transcendental phenomenology]. *Vstup do fenomenolohichnoi filosofii. Filosofska dumka*, 3, pp.134-149.
- Karnap, R., 1959. Empirizm, semantika i ontologiia [Empiricism, semantics and ontology]. In: *Znachenie i neobkhodimost. Issledovanie po semantike i modalnoi logike* [Significance and necessity. Research on semantics and modal logic]. Translation by N.V. Vorobyov. Moscow. [online] Available at: <<https://kph.ffs.npu.edu.ua/e-book/clasik/data/carnap/02.html>> [Accessed 21 November 2021].
- Karsavin, L., 2007. *Filosofii istorii* [Philosophy of history]. Moscow: AST.
- Lektorskii, V.A., 2011. Multikulturalizm i dialog kultur [Multiculturalism and dialogue of cultures]. In: *Dialog kultur v usloviakh globalizatsii* [Dialogue of cultures in the context of globalization]. XI International Likhachev Scientific Readings. St. Petersburg, Russia, [online] 12-13 May 2011. St. Petersburg: SPbGUP. Available at: <http://www.lihachev.ru/pic/site/files/lihcht/2011_Sbornik/Tom_1/000_Plenarnoe/026_LektorskijVA.pdf/> [Accessed 18 November 2021].
- Malakhov, V., 2013. *Dekilka sliv pro dialoh ta filosofiiu dialohu* [Decilka of words about dialogue and philosophy of dialogue]. Transfer from Polish K. Rassudinoy. Kyiv: Dukh i Litera.
- Petroie, O.M., 2011. Poniattia "dialoh" u terminolohichnii tradytsii zarubizhnoi ta vitchyznianoï naukovoï dumky [Understanding "dialogue" in the terminological tradition of foreign and foreign science thought]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, 2, pp.1-10.
- Semenova, V.N., 2003. Fenomenologiia – eto Gusserl i Khaidegger [Phenomenology is Husserl and Heidegger]. In: A.A. Gritcanov, ed. *Noveishii filosofskii slovar* [The latest philosophical dictionary]. 3rd ed. Minsk: Knizhnyi Dom.
- Terepyschyi, S.O., 2014. Providni vektory internatsionalnykh zmin v strukturi suchasnoho universytetu: opozytsiia kultury ta vyrobnytstva [Provincial vectors of international changes in the structure of the university: culture and cultural differences]. *Hileia*, 91, pp.319-323.
- Vithenshtain, L., 1995. *Tractatus Logico-Philosophicus; Filosofski doslidzhennia* [Tractatus Logico-Philosophicus; Philosophical research]. Translated by E. Popovych. Kyiv: Osnovy.

UDC 008:316.77:327***Kostyria Inna,***

*Doctor of Sciences in Political Science, Professor,
Head of the International Relations Department,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
prorectorknukim@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2654-8472>*

Shevchenko Maryna,

*PhD in Cultural Studies,
Associate Professor at the International Relations Department,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
ua.kiev.marina@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0960-513X>*

RETHINKING THE DIALOGUE OF CULTURES IN THE CONDITIONS OF GLOBAL COMMUNICATION AND INFORMATION REVOLUTION

The purpose of the research is to identify the features of intercultural dialogue in the context of global communication and information revolution, to reveal changes in the principle of intercultural dialogue in the new environment and to show the impact of culture on modern international relations.

Research methodology. Analytical research methods based on methods of analysis and synthesis were used by the authors to reveal the essence of dialogue and its disclosure as a universal method of research not only personality but also culture when the cultural basis turns dialogue into the need of everyday life.

Scientific novelty. Peculiarities of dialogue as a basis of intercultural interaction in modern conditions are revealed. The concepts of dialogue and discussion, as well as intrapersonal dialogue within each social subject, in the consciousness of each person, where there are two different positions of consciousness, are revealed and analyzed.

Conclusions. The study analyzes new approaches to the principle of intercultural dialogue for intercultural interaction. It is shown that modern culture enters into dialogue only as a whole, characterized by the unity of meanings, their perfection and certainty. The circumstances under which culture in times of crisis seeks its paradigm in a new way are analyzed. It is emphasized that each culture enters into a dialogue in its own unique manner. It is proved that culture cannot exist without the eternal search for the Other, comparison and collation with it. The need for intercultural communication for the effective development of modern international relations based on mutual respect and tolerance is studied.

Keywords: dialogue of cultures; global communication; multiculturalism; information revolution; international relations.

УДК 008:316.77:327

Костыря Инна,

*доктор политических наук, профессор,
заведующая кафедрой международных отношений,
Киевский национальный университет культуры и искусств,
Киев, Украина
prorectorknukim@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2654-8472>*

Шевченко Марина,

*кандидат культурологии,
доцент кафедры международных отношений,
Киевский национальный университет культуры и искусств,
Киев, Украина
ua.kiev.marina@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0960-513X>*

ПЕРЕОСМЫСЛЕНИЯ ДИАЛОГА КУЛЬТУР В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ И ИНФОРМАЦИОННОЙ РЕВОЛЮЦИИ

Цель исследования – выявить особенности диалога культур в условиях глобальной коммуникации и информационной революции, раскрыть изменения принципа диалога культур в новых условиях и показать влияние культуры на современные международные отношения.

Методы исследования. Аналитический метод исследования, основанный на методах анализа и синтеза, использован для раскрытия самой сущности диалога и раскрытия его как универсального метода исследования не только личности, но и культуры, когда культурная основа превращает диалог в потребность повседневного бытия людей.

Научная новизна. Выявлены особенности диалога как основы межкультурного взаимодействия в условиях современности. Раскрыты и проанализированы понятия «диалога» и «дискуссии», а также «внутриличностного диалога» в сознании каждого человека, где имеются две разные позиции.

Выводы. В исследовании анализируются новые подходы к принципу диалога культур для межкультурного взаимодействия, а также обстоятельства, при которых культура в периоды кризиса по-новому ищет свою парадигму. Показано, что современная культура вступает в диалог только как целостность, характеризующаяся единством смыслов, их совершенностью и определенностью. Подчеркнуто, что каждая отдельная культура вступает в диалог в своей неповторимой манере. Доказано, что культура не может существовать вне вечного поиска Другого, сравнения и сопоставления с ним. Исследуется потребность межкультурной коммуникации для эффективного развития современных международных отношений на основе взаимоуважения и толерантности.

Ключевые слова: диалог культур; глобальная коммуникация; мультикультурализм; информационная революция; международные отношения.

14.11.2021